

Sygn. akt I C 186/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 września 2021 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSO Bożena Chłopecka

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Paulina Bondel

po rozpoznaniu w dniu 26 sierpnia 2021 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa M. K.

przeciwko (...) W., Skarbowi Państwa -Wojewodzie (...)

o odszkodowanie

I. powództwo oddała w całości,

II. nie obciąża powódki obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz pozwanych.

Sygn. akt IC 186/19

UZASADNIENIE

I. Wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia (ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej).

Zabudowana nieruchomość (...) położona przy ul. (...) (obecnie ul. (...)), oznaczona nr hip. (...), o powierzchni 475,50 m⁽²⁾, objęta została działaniem dekretu z 26 października 1945r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze (...) W. (Dz. U. Nr 50, poz. 279). Z dniem 21 listopada 1945r. grunt przedmiotowej nieruchomości przeszedł na własność gminy (...) W., a od 1950 roku – na własność Skarbu Państwa. Następnie w/w grunt z dniem 27 maja 1990r. stał się własnością (...) W..

Przedmiotowa nieruchomość stanowiła własność M. i M. małżeństwa P., w równych częściach niepodzielnie. Powódka M. K. jest następcą prawnym dawnych właścicieli nieruchomości na mocy postanowień spadkowych oraz na podstawie cesji roszczeń z 3 grudnia 2014r. zawartej z B. S. (k-50-53, 54-56, 65-68).

Wniosek o przyznanie własności czasowej do przedmiotowej nieruchomości został rozpoznany odmownie decyzją Prezydium Rady Narodowej w (...) W. z dnia 28 września 1953r., która została utrzymana w mocy decyzją Ministerstwa Gospodarki Komunalnej z dnia 8 lutego 1954r. (k-18-20).

Decyzja Ministerstwa Gospodarki Komunalnej z dnia 8 lutego 1954r. została uznana za nieważną na mocy decyzji Prezesa Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast z dnia 31 stycznia 2001r. (k-18-20).

Samorządowe Kolegium Odwoławcze w W. w dniu 29 listopada 2001r. uchyliło decyzję Prezydium Rady Narodowej w (...) W. z dnia 28 września 1953r. i przekazało sprawę do , ponownego rozpoznania przez organ I –szej instancji (k-21-22). Ponownie rozpoznając wniosek dekretowy, Prezydent (...) W. decyzją z dnia 12 stycznia 2004r. odmówił M. K. i J. V., następcom prawnym dawnych właścicieli, przyznania prawa użytkowania wieczystego do przedmiotowej

nieruchomości (k-23-24). Decyzja ta została uchylona przez Samorządowe Kolegium Odwoławcze w W. w dniu 7 września 2005r. (k-25-26, 27-28).

Decyzją z dnia 15 kwietnia 2011r. Prezydent (...) W. rozpoznał wniosek dekretowy w ten sposób, że:

- 1) odmówił M. K. i B. S. ustanowienia prawa użytkowania wieczystego do udziału wynoszącego 0,281 części związanego z własnością lokali nr (...), znajdujących się w budynku na działce ew. nr (...), o powierzchni 147 m², stanowiącej część nieruchomości hip. (...),
- 2) umorzył postępowanie odnośnie udziału wynoszącego 0,719 w działce ew. nr (...) o pow. 147 m⁽²⁾ oraz do działki gruntu o nr ew. (...), o pow. 329 m⁽²⁾,
- 3) postępowanie umorzył w przedmiocie stwierdzenia legalności decyzji z 14 listopada 1977r. i z 16 września 1986r. (k-29-32, k-33-35, 36-42).

Decyzją z 14 listopada 1977r. Naczelnik Dzielniczy W.-Ż. orzekł o sprzedaży lokalu nr (...) w budynku położonym przy ul. (...) w W.. Decyzja ta została uznana za wydaną z naruszeniem prawa orzeczeniem Samorządowego Kolegium Odwoławczego w W. z 10 czerwca 2014r. (k-43-46).

Decyzją z 16 września 1986r. Kierownik Wydziału Geodezji i Gospodarki Gruntami Urzędu Dzielnicowego W. – Ż. orzekł o sprzedaży lokalu nr (...) w budynku położonym przy ul. (...) w W.. Decyzja ta została uznana za wydaną z naruszeniem prawa orzeczeniem Samorządowego Kolegium Odwoławczego w W. z 21 listopada 2014r. (k-47-49).

Wnioskiem o zawezwanie do próby ugodowej wniesionym do Sądu Rejonowego dla Warszawy – Śródmieścia w dniu 10 sierpnia 2017r., powódka podjęła próbę ugodowego załatwienia sprawy odszkodowania. (...) W. odmówiło zawarcia ugody (k-139-142).

Powyższy stan faktyczny został ustalony w oparciu o dokumenty złożone do akt sprawy, których żadna ze stron postępowania nie kwestionowała. Sąd pominął dowód z opinii biegłego jako nieprzydatny do rozstrzygnięcia.

II. Wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Powództwo nie jest zasadne zarówno co do pozwanego (...) W., jak i wezwanego do udziału w sprawie Skarbu Państwa – Wojewody (...). W stosunku do Skarbu Państwa zasadny jest zgłoszony zarzut przedawnienia roszczenia, w stosunku zaś do (...) W. zasadny jest zarzut braku legitymacji biernej.

Powódka wskazała, że źródłem szkody są wadliwe decyzje o sprzedaży lokali mieszkalnych z 1977r. i 1986r. Szkoła zdaniem powódki polega na pozbawieniu jej prawa własności do lokali nr (...) wraz z udziałem w gruncie przynależnym do tych lokali. Decyzje o sprzedaży lokali zostały bowiem uznane za wydane z naruszeniem prawa, jak to zostało stwierdzone w orzeczeniach SKO z 2014r.

W pierwszej kolejności stwierdzić należy, że w niniejszej sprawie zastosowanie znajduje przepis art. 160 § 1 i 2 k.p.a. Zgodnie bowiem z art. 5 ustawy z dnia 2004 roku o zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych ustaw /Dz. U. Nr 162, poz. 1692/ wprowadzającej nowe regulacje dotyczące odpowiedzialności za szkody wyrządzone w związku z wykonywaniem władzy publicznej, zmiany nią wprowadzone nie mają zastosowania do zdarzeń i stanów prawnych powstałych przed wejściem w życie ustawy. Jak wypowiedział się zaś Sąd Najwyższy w uchwale pełnego składu Izby Cywilnej z dnia 31 marca 2011 roku /III CZP 112/10, LEX numer 751460/ do roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej ostateczną decyzją administracyjną wydaną przed dniem 01 września 2004 roku, której nieważność lub wydanie z naruszeniem art. 156 § 1 k.p.a. stwierdzono zarówno przed, jak i po tym dniu, ma zastosowanie art. 160 § 1, 2, 3 i 6 k.p.a. Jeżeli ostateczna wadliwa decyzja administracyjna została wydana przed dniem wejścia w życie Konstytucji, odszkodowanie przysługujące na podstawie art. 160 § 1 k.p.a. nie obejmuje korzyści utraconych wskutek jej wydania, choćby ich utrata nastąpiła po wejściu w życie Konstytucji.

W odniesieniu do przedmiotowej sprawy należy wskazać, że nie można podzielić poglądu powódki, że jako źródła szkody należy upatrywać decyzje o sprzedaży lokali mieszkalnych. Faktem jest, że przez wiele lat w orzecznictwie sądów powszechnych występowały rozbieżności w tym zakresie, jednakże zostały one usunięte w uchwale Sądu Najwyższego z 28 marca 2018r., III CZP 46/17. W uchwale SN wskazał, że „w razie stwierdzenia nieważności decyzji administracyjnej utrzymującej w mocy decyzję odmawiającą ustanowienia na rzecz byłego właściciela nieruchomości prawa użytkownictwa wieczystego na tej nieruchomości na podstawie przepisów dekretu z 26 października 1945r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze (...)W. (...), źródłem poniesionej szkody nie jest decyzja wydana z naruszeniem prawa, zezwalająca na sprzedaż lokali w budynku położonym na tej nieruchomości.” W uzasadnieniu uchwały SN zwrócił uwagę, że pierwotnym i zasadniczym źródłem szkody jest wydanie niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej ustanowienia prawa własności czasowej na podstawie art. 7 dekretu. To niezgodna z prawem decyzja dekretowa powodowała już szkodę w postaci utraty prawa własności budynku, w którym położone były sprzedawane później lokale mieszkalne.

Przyjmując zatem powyższe należy wskazać, że źródłem szkody w majątku powódki jest decyzja Ministerstwa Gospodarki Komunalnej z 8 lutego 1954r. Decyzja ta została uznana za nieważną w dniu 31 stycznia 2001r. Od momentu wydania decyzji unieważniającej decyzję dekretową powódka mogła zgłosić roszczenie o wypłatę odszkodowania i miała na to termin 3 letni, który upłynął 31 stycznia 2004r. Stosownie bowiem do § 3 art. 160 k.p.a. roszczenie o odszkodowanie przedawnia się z upływem lat 3 od dnia, w którym stała się ostateczna decyzja stwierdzająca nieważność decyzji wydanej z naruszeniem art. 156 k.p.a. albo decyzja, w której organ stwierdził w myśl art. 158 k.p.a. , że zaskarżona decyzja została wydana z naruszeniem przepisu art. 156 k.p.a. Jednocześnie zgodnie z art. 160 § 2 k.p.a. do odszkodowania stosuje się przepisy k.c. z wyłączeniem art. 418 k.c. W ocenie Sądu termin, o którym mowa w art. 160 k.p.a. stanowi *lex specialis* w stosunku do art. 442 § 1 k.c., który na gruncie niniejszej sprawy nie znajduje zastosowania /tak min. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 lipca 2009 roku, I CSK 499/08, *Lex numer 528228/*. Żądanie odszkodowawcze wobec Skarbu państwa zostało zgłoszone w 2020r., tj. 16 lat po upływie terminu przedawnienia. Nie można zatem mówić w takim przypadku o nadużyciu prawa w podniesieniu zarzutu przedawnienia przez Skarb Państwa (art. 5 k.c.).

Pozew skierowany przeciwko (...) W. nie był zasadny ze względu na brak legitymacji biernej. (...) W. nie jest następcą prawnym gminy (...) W., która była jednostką samorządu terytorialnego w dacie wejścia w życie dekretu z 26 października 1945r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze (...)W.. Powojenny samorząd terytorialny został zniesiony z dniem 13 kwietnia 1950r., tj. z dniem wejścia w życie ustawy z 20 marca 1950r. o terenowych organach jednolitej władzy państwowej (Dz. U. nr 14,poz. 130). Z tą też datą przestało istnieć mienie komunalne, które z mocy w/w ustawy stało się majątkiem państwowym. W miejsce zlikwidowanych organów samorządowych powstały rady narodowe, jako organy władzy państwowej, które przejęły zobowiązania zlikwidowanych jednostek samorządowych. Od tej daty Skarb Państwa był właściwy do rozpoznania wniosków byłych właścicieli nieruchomości (...) o przyznanie własności czasowej do gruntu. Dlatego też (...) W. nie może odpowiadać za działania Skarbu Państwa, które doprowadziły do wydania niezgodnych z prawem decyzji administracyjnych.

Orzekając o kosztach postępowania Sąd oparł się na zasadzie słuszności przewidzianej w art. 102 k.p.c. Sąd wziął pod uwagę trudną sytuację majątkową powódki, która była podstawą zwolnienia powódki od kosztów sądowych. A także Sąd wziął pod uwagę rodzaj dochodzonego roszczenia, które jest związane z odpowiedzialnością Skarbu Państwa za szkody wyrządzone decyzją administracyjną, jak się okazało niesłuszną. Sąd wziął także pod uwagę w przypadku pozwanego (...) W., że przez wiele lat w tego typu procesach nie było jasne, jaki podmiot jest odpowiedzialny za nieważne decyzje dekretowe i bywały sytuacje, że sądy wydawały wyroki zasądzające odszkodowanie również od tego podmiotu.